

PREDLOGI ČEZMEJNEGA STROKOVNEGA ODBORA V ZVEZI Z RAZVOJEM DEINSTITUCIONALIZACIJE DOLGOTRAJNE OSKRBE

PRIJEDLOZI PREKOGRANIČNOG STRUČNOG ODBORA U VEZI S RAZVOJEM DEINSTITUCIONALIZACIJE DUGOTRAJNE SKRBI

**Projekt STAR – Starost brez meja/Starost bez granica,
aktivnost T1.2.1 – Dokument s predlogi strokovnega odbora/dokument s prijedlozi
prekograničnog stručnog odbora**

Predloge so od članov strokovnega odbora zbrali sodelavci Inštituta Antona Trstenjaka na svetu Čezmejnega strokovnega odbora 14.6.2017 in po telefonu.

Prijedloge su od članova stručnog odbora prikupili suradnici Instituta Antona Trstenjaka na zasjedanju Prekograničnog stručnog povjerenstva 14.6.2017. i putem telefona.

Ljubljana, junij / lipanj 2017

Občina
Hrpelje-Kozina

Obalni dom upokojevcev Koper -
Casa costiera del pensionato Capodistria

Dom za starije osobe
'KANTRIDA' Rijeka

Primorsko-goranska
županija

Kazalo - Sadržaj

OBČINA HRPELJE – KOZINA.....	2
Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo občine Hrpelje-Kozina v sklopu projekta STAR.....	2
Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom občine Hrpelje-Kozina u sklopu projekta STAR....	3
Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo občine Hrpelje-Kozina izven projekta STAR.....	5
Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom občine Hrpelje-Kozina izvan projekta STAR.....	5
PRIMORSKO – GORANSKA ŽUPANIJA.....	6
Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom Primorsko-goranske županije i doma za starije osobe Kantrida u sklopu projekta STAR.....	6
Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo Primorsko-goranske županije in doma za starije osobe Kantrida v sklopu projekta STAR.....	7
Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom Primorsko-goranske županije i doma za starije osobe Kantrida izvan projekta STAR.....	7
Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo Primorsko-goranske županije in doma za starije osobe Kantrida izven projekta STAR.....	8
ČEZMEJNA IZMENJAVA IZKUŠENJ.....	9
Predlogi o medsebojnem sodelovanju in izmenjavi dobrih praks.....	9
Prijedlozi o međusobnoj suradnji i razmjeni dobrih praksa.....	9

OBČINA HRPELJE - KOZINA

Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo občine Hrpelje-Kozina v sklopu projekta STAR

1. Predlogi dejavnosti dnevnega centra Hrpelje-Kozina:

- a) Izvajanje **storitev dnevnega varstva**, namenjena posameznikom, ki še ne potrebujejo celodnevne oskrbe. Zagotavljale se bodo vse potrebne storitve, kot so prehrana, socialna in zdravstvena oskrba, varovanje, socialna integracija, zaposlitev in razvedrilo ter naslednje aktivnosti:
    - aktivnosti za vzdrževanje telesne kondicije (telovadba, sprehodi),
    - aktivnosti za ohranjanje intelektualnih sposobnosti (trening orientacije, ohranjanje spomina),
    - namenske dejavnosti (gospodinjske aktivnosti, izdelovanje drobnih predmetov),
    - kulturno razvedrilne dejavnosti (pevski zbor, praznovanje rojstnih dnevo),
    - vsakodnevne aktivnosti (umivanje, priprava pogrinjkov),
    - delo s svojci (informiranje, pomoč pri premagovanju stisk),
    - aktivnosti v sodelovanju z lokalno skupnostjo (sodelovanje s šolo, vrtcem),
    - medgeneracijsko sodelovanje
  - b) **Varovanje na daljavo** - Sistem varovanja na daljavo poteka s pomočjo telekomunikacijske tehnologije (IKT). Na ta način se starejše podpre za čimbolj samostojno življenje doma.
  - c) Izvajanje in organizacija **aktivnosti in programov namenjenim kakovostnemu staranju in povezovanju med generacijami**, odprtih za vso zainteresirano populacijo v Občini Hrpelje-Kozina. Ob večanju starega prebivalstva v Občini je namreč pomembno, da imajo starejši ljudje prostor, kjer se lahko zbirajo ob različnih bolj ali manj formalnih aktivnostih in tako ostajajo aktivno vključeni v družbo.
  - d) **Del prostora** dnevnega centra bo po dogovoru z organizatorjem mreže ob določenem času **na razpolago neprofitnim organizacijam**, ki delujejo na področju kakovostnega staranja in sožitja med generacijami. K deinstitucionalizaciji namreč največ prispevajo prav neprofitne organizacije, saj po svoji naravi izvirajo iz civilne iniciative. Predvsem organizacije, ki temeljijo na prostovoljskem delu, opravljajo ogromno družbeno koristno delo. Omogočiti jim primeren prostor je lahko velik korak za njihovo kvalitetno delovanje in razcvet.
2. Sistematično informiranje strokovne in širše javnosti o pomembnosti kakovostnega staranja in medgeneracijskega sožitja ter o programih deinstitucionalizacije vpeljanih v

sklopu projekta STAR in sicer s pomočjo lokalnih deležnikov (CSD Sežana, ZD Sežana in patronažna služba, Zavod Sopotniki, Pomoč na domu Pristan, Nevladne organizacije: Zavod Sopotniki, Društvo upokojencev, Rdeči križ, Karitas, Društvo invalidov ipd.). Informiranje naj poteka predvsem preko lokalnega časopisa Glasilo, ki ga izdaja Občina Hrpelje-Kozina.

3. Vzpostavitev mreže družinskih oskrbovalcev in mreže prostovoljcev, kot dveh standardnih oblikah deinstitucionalizacije. Usposabljanje za družinske oskrbovalce je osnovna, od mnogih aktivnosti, ki so v Evropi namenjene družinskim oskrbovalcem, katerih družbeno koristno delo in potrebe so vse bolj prepoznane. Model prostovoljstva v obliki vodenja medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje je odgovor na osamljenost starih ljudi in se osredotoča na njihove nematerialne potrebe - potrebo po pristnem človeškem stiku in po prenašanju življenjskih izkušenj. Organizator mreže, ki pozna krajevno okolje poskrbi, da programa stečeta in se nadaljujeta tudi po končanem projektu STAR.

➔ Izobraževanje družinskih oskrbovalcev od 09/2017 do 12/2017 – 20 ljudi – izobražuje Inštitut Antona Trstenjaka

➔ Izobraževanje prostovoljcev voditeljev medgeneracijskih skupin za preprečevanje padcev od 09/2017 do 06/2018 – 20 ljudi – izobražuje Inštitut Antona Trstenjaka

➔ Izobraževanje za organizatorja mreže - od 03/2017 do 06/2017 - izobražuje Inštitut Antona Trstenjaka

Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom općine Hrpelje-Kozina u sklopu projekta STAR

1. Prijedlozi djelatnosti dnevnog centra Hrpelje-Kozina:

- a) Provođenje **usluga dnevne skrbi**, namijenjeno pojedincima kojima još nije potrebna cjelodnevna skrb. Pružat će se sve potrebne usluge, kao što su prehrana, socijalna i zdravstvena skrb, čuvanje, socijalna integracija, zaposlenje i zabava te sljedeće aktivnosti:
  - aktivnosti za održavanje tjelesne kondicije (tjelesne vježbe, šetnje),
  - aktivnosti za očuvanje intelektualnih sposobnosti (trening orijentacije, očuvanje sjećanja),
  - namjenske djelatnosti (kućanske aktivnosti, izrada sitnih predmeta),
  - kulturno-zabavne djelatnosti (pjevački zbor, proslava rođendana),
  - svakodnevne aktivnosti (umivanje, priprema trpeze),
  - rad s rodbinom (informiranje, pomoć pri savladavanju teškoća),

- aktivnosti u suradnji s lokalnom zajednicom (suradnja sa školom, vrtićem),
  - međugeneracijska suradnja
- b) **Skrb na daljinu** - Sistem skrbi na daljinu odvija se pomoću telekomunikacijske tehnologije (IKT). Na ovaj način se starijima pruža podrška za što samostojniji život kod kuće.
- c) Provođenje i organizacija **aktivnosti i programa namijenjenih kvalitetnom starenju i povezivanju među generacijama**, otvorenih za svu zainteresiranu populaciju u Općini Hrpelje-Kozina. Pri povećanju starijeg stanovništva u Općini je naime važno da stariji ljudi imaju prostor gdje se mogu sakupljati prilikom raznih više ili manje formalnih aktivnosti, ostajući na taj način aktivno uključeni u društvo.
- d) **Dio prostora** dnevnog centra će po dogovoru s organizatorom mreže u određeno vrijeme biti **na raspolaganju neprofitnim organizacijama** koje djeluju na području kvalitetnog starenja i suživota među generacijama. Deinstitutionalizaciji naime najviše doprinose upravo neprofitne organizacije, budući da po svojoj naravi potiču iz civilne inicijative. Prvenstveno organizacije koje temelje na dobrovoljnom radu obavljaju ogroman društveno koristan rad. Omogućiti im primjeren prostor može biti veliki korak za njihovo kvalitetno djelovanje i procvat.
2. Sistematično informiranje stručne i šire javnosti o važnosti kvalitetnog starenja i međugeneracijskog suživota te o programima deinstitutionalizacije uvedenih u sklopu projekta STAR, i to pomoću lokalnih sudionika (CSD Sežana, ZD Sežana i patronažna služba, Zavod Sopotniki, Pomoć kod kuće Pristan, Nevladine organizacije: Zavod Sopotniki, Društvo umirovljenika, Crveni križ, Karitas, Društvo invalida i sl.). Informiranje bi se trebalo odvijati prvenstveno putem lokalnog časopisa Glasilo, kojeg izdaje Općina Hrpelje-Kozina.
3. Uspostavljanje mreže obiteljskih skrbnika i mreže dobrovoljaca, kao dvaju standardnih oblika deinstitutionalizacije. Obuka za obiteljske skrbnike je temeljna aktivnost među mnogim aktivnostima koje su u Evropi namijenjene obiteljskim skrbnicima, čiji su društveno koristan rad i potrebe sve više vrednuju. Model dobrovoljstva u formi vođenja međugeneracijskih skupina za kvalitetno starenje odgovor je na usamljenost starijih ljudi i fokusira se na njihove nematerijalne potrebe – potrebu za pravi ljudskim kontaktom i prenošenjem životnih iskustava. Organizator mreže, koji poznaje mjesno okruženje, brine se o provođenju programa i njegovom nastavku i nakon projekta STAR.

- ➔ Obuka obiteljskih skrbnika od 09/2017 do 12/2017 – 20 ljudi – obuku provodi Institut Antona Trstenjaka
- ➔ Obuka dobrovoljaca vođa međugeneracijskih skupina za sprečavanje padova od 09/2017 do 06/2018 – 20 ljudi – obuku provodi Institut Antona Trstenjaka
- ➔ Obuka za organizatora mreže – od 03/2017 do 06/2017 – obuku provodi Institut Antona Trstenjaka

Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo občine Hrpelje-Kozina izven projekta STAR

1. Vključitev občine Hreplje-Kozina v mrežo slovenskih Starosti Prijaznih Občin za nadaljnje razvijanje programov deinstitucionalizacije v občini. Slovenska mreža je vključena v svetovno mrežo starosti prijaznih mest in občin (Svetovna mreža) ter sledi načelom in programu Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) *Starosti prijazna mesta in podeželje* in strateškim usmeritvam programa Evropske unije *Starosti prijazna Evropa do 2020*. Namen Svetovne in Slovenske mreže je iskanje rešitev za zdravo, aktivno in dostojanstveno staranje prebivalstva ob vzdržnih stroških v času demografskih sprememb. Slovenska mreža sodeluje z županstvom in njihovimi prebivalci pri reševanju vprašanj in potreb, povezanih s spremenjenimi demografskimi razmerji in pri vzdrževanju prijaznih medgeneracijskih odnosov v njihovi skupnosti.
2. Izgradnja majhnega doma za starejše v občini Hrpelje-Kozina po konceptu notranje deinstitucionaliziranega doma za starejše.

Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom općine Hrpelje-Kozina izvan projekta STAR

1. Uključenje općine Hreplje-Kozina u mrežu slovenskih Općina Primjerenih Starosti za daljnje razvijanje programa deinstitucionalizacije u općini. Slovenska mreža uključena je u svjetsku mrežu gradova i općina primjerenih starosti (Svjetska mreža) te sledi načelima i programu Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) *Gradovi i sela primjerena starosti* i strateškim usmjerenjima programa Evropske unije *Evropa primjerena starosti do 2020*. Svrha Svjetske i Slovenske mreže je traženje rješenja za zdravo, aktivno i dostojanstveno starenje stanovništva uz održive troškove u vrijeme demografskih promjena. Slovenska mreža surađuje sa županijama i njihovim stanovnicima pri rješavanju pitanja i potreba povezanih s izmijenjenim demografskim odnosima i pri održavanju kvalitetnih međugeneracijskih odnosa u njihovoj zajednici.

2. Izgradnja malog doma za starije u općini Hrpelje-Kozina po konceptu unutarnje deinstitucionaliziranega doma za starije.

PRIMORSKO – GORANSKA ŽUPANIJA

Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom Primorsko-goranske županije i doma za starije osobe Kantrida u sklopu projekta STAR

1. Transformacijom Doma „Kantrida“ u dom četvrte generacije po modelu E-Qalin. Na taj način osiguravamo veće poštovanje prema osobama starije životne dobi, kvalitetniju skrb i njegu, stavljanje korisnika u središte našeg interesa, te involviranje različitih dionika iz okolice – rodbine, članove udruga, volontere, predstavnike medija, političke predstavnike i druge.
  - ➔ edukacija i osposobljavanje stručnih i pomoćnih radnika Doma „Kantrida“ za nove i suvremene metode rada od 09/2017 do 04/2018 – 3 grupe po 20 sudionika – edukator FIRIS IMPERL d.o.o.
  - ➔ otvorenje kućanske zajednice 5 kat zgrada B – planirano 09/2017
2. Daljnji razvoj usluga Halo pomoć doma za Starije osobe Kantrida. Takva vrsta izvaninstitucionalne skrbi prepoznata je i zauzima visoko mjesto u pomoći zbrinjavanja starijih osoba s invaliditetom u većini europskih zemalja, a posljednjih nekoliko godina i u Hrvatskoj. Korisnik se osjeća siguran u vlastitom domu znajući da će u svakom trenutku netko odgovoriti na njegove pozive i pružiti konkretnu pomoć.
  - ➔ „Halo pomoć“ nabava suvremene tehnologije za starije osobe u samačkim domaćinstvima, niskog socijalno-ekonomskog statusa, teško narušenog zdravstvenog stanja a koje nisu obuhvaćene postojećim oblicima skrbi o starijima
3. Stvaranje mreže obiteljskih njegovatelja i volontera
  - ➔ edukacija obiteljskih njegovatelja od 09/2017 do 12/2017 – 20 sudionika - edukator Inštitut Antona Trstenjaka
  - ➔ edukacija volontera koji će tijekom projekta uspostaviti i voditi međugeneracijske skupine prema programu za sprječavanje padova u starosti; od 09/2017 do 06/2018 – 20 sudionika - edukator- Inštitut Antona Trstenjaka
  - ➔ edukacija za organizatore mreže volontera od 03/2017 do 06/2017 - edukator- Inštitut Antona Trstenjaka

Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo Primorsko-goranske županije in doma za starije osebe Kantrida v sklopu projekta STAR

1. S preoblikovanjem Doma »Kantrida« v dom četrte generacije po modelu E-Qalin. Na ta način zagotavljamo večje spoštovanje do oseb starejše življenjske dobe, kakovostnejšo skrb in nego, postavitev uporabnika v središče našega interesa in involviranje različnih udeležencev iz okolice – družine, člane združenj, volonterje, predstavnike medijev, politične predstavnike in druge.
  - ➔ izobraževanje in usposabljanje strokovnih in pomožnih delavcev Doma »Kantrida« za nove in sodobne metode dela od 09/2017 do 04/2018 – 3 skupine po 20 udeležencev – izobraževalec FIRIS IMPERL d. o. o.
  - ➔ odprtje hišne skupnosti 5. nadstropje stavbe B – načrtovano 09/2017
2. Nadaljnji razvoj storitev Halo pomoč doma za Starejše osebe Kantrida. Takšna vrsta izven institucionalne skrbi je bila prepoznana in zavzema visoko mesto v pomoči skrbi za starejše osebe z invalidnostjo v večini evropskih držav, zadnjih nekaj let pa tudi na Hrvaškem. Uporabnik se počuti varnega v lastnem domu, vedoč, da bo nekdo v vsakem trenutku odgovoril na njegove klice in mu ponudil konkretno pomoč.
  - ➔ »Halo pomoč« nabava sodobne tehnologije za starejše osebe v samskih gospodinjstvih, nizkega socialno-ekonomskega statusa, precej slabega zdravja, ki pa niso zajete v obstoječe oblike skrbi za starejše.
3. Ustvarjanje mreže družinskih negovalcev in prostovoljcev
  - ➔ izobraževanje družinskih negovalcev od 09/2017 do 12/2017 – 20 udeležencev – izobraževalec Inštitut Antona Trstenjaka
  - ➔ izobraževanje prostovoljcev, ki bodo med projektom vzpostavili in vodili medgeneracijske skupine glede na program za preprečevanje padcev v starosti; od 09/2017 do 06/2018 – 20 udeležencev – izobraževalec – Inštitut Antona Trstenjaka
  - ➔ izobraževanje za organizatorje mreže prostovoljcev od 03/2017 do 06/2017 – izobraževalec – Inštitut Antona Trstenjaka

Prijedlozi u vezi s deinstitucionalizacijom Primorsko-goranske županije i doma za starije osebe Kantrida izvan projekta STAR

1. Daljnji razvoj Doma „Kantrida” u smjeru doma četvrte generacije:
  - ➔ otvaranje novih kućanskih zajednica u Domu „Kantrida“ po završetku projekta

2. Daljnji razvoj usluga Halo pomoć doma za Starije osebe Kantrida.
3. Jačanje volonterstva u zajednici.
  - ➔ delo v Klubih za starije osebe Kantrida
  - ➔ volontersko djelovanje na sprječavanju padova u starosti ➔ nastavak suradnje doma Kantrida sa Institutom A. Trstenjak
4. Edukacija za gerontodomačice. Jedna od djelatnosti civilnog društva je pomoć starim i nemoćnim osobama kroz organiziranje života u njihovim domovima, uz konkretnu fizičku pomoć gerontodomačica koje će svojim svakodnevnim posjetima omogućiti starim i nemoćnim osobama osnovne egzistencijalne usluge i tretman u skladu sa suvremenim dostignućima zajednice, te poboljšati kvalitetu života, osjećaj pripadnosti, uvažavanje i uključenost, kako bi dostojanstveno proživjeli starost. Gerontodomačica je pomoć i potpora obitelji korisnika. Dosadašnja praksa pokazala je da je ovaj oblik skrbi znatno prihvatljiviji starijim osobama, a istovremeno i društvenoj zajednici, s obzirom na značajno manji utrošak financijskih sredstava u odnosu na troškove institucionalne skrbi za starije osebe.

Predlogi v zvezi z deinstitucionalizacijo Primorsko-goranske županije in doma za starije osebe Kantrida izven projekta STAR

1. Nadaljnji razvoj Doma »Kantrida« v smeri doma četrte generacije:
  - ➔ odprtje novih hišnih skupnosti v Domu »Kantrida« po zaključku projekta
2. Nadaljnji razvoj storitev Halo pomoć doma za Starejše osebe Kantrida.
3. Krepitev prostovoljstva v skupnosti:
  - ➔ delo v Klubih za starejše osebe Kantrida
  - ➔ prostovoljno delovanje za preprečevanje padcev v starosti ➔ nadaljevanje sodelovanja doma Kantrida z Inštitutom A. Trstenjak
4. Izobraževanje za gerontodomačice. Ena od dejavnosti civilne družbe je pomoć starejšim in nemoćnim osebam pri organizaciji življenja v njihovih domovih, ob konkretni fizični pomoći gerontodomačic, ki bodo s svojimi vsakodnevnimi obiski starejšim in nemoćnim osebam omogočile osnovne eksistenčne storitve in obravnavo v skladu s sodobnimi dosežki skupnosti in izboljšale kakovost življenja, občutek pripadnosti, spoštovanje in vključevanje, da bodo lahko dostojanstveno preživele starost. Gerontodomačica je pomoć

in podpora družini uporabnika. Dosedanja praksa je pokazala, da je ta oblika skrbi bistveno bolj sprejemljiva za starejše osebe, istočasno pa tudi za družbeno skupnost glede na bistveno manjšo porabo sredstev glede na stroške institucionalne oskrbe za starejše osebe.

ČEZMEJNA IZMENJAVA IZKUŠENJ

Predlogi o medsebojnem sodelovanju in izmenjavi dobrih praks:

1. Izmenjava dobre prakse in medsebojna srečanja Dom »Kantrida« in Obalni dom upokojencev »Koper« – 6 srečanj 12/2017, 02/2018 in 04/2018
2. Izmenjava dobre prakse in medsebojna srečanja Klubi starejših oseb in Občina Hrpelje – 6 srečanj 12/2017, 02/2018 i 04/2018;
3. Medsebojna izmenjava primerov dobre prakse o kakovostnem staranju in medgeneracijskem sobivanju na podlagi dolgoletnih izkušenj in dela med Inštitutom Antona Trstenjaka in Domom Kantrida.

Prijedlozi o medusobnoj suradnji i razmjeni dobrih praksa:

1. Razmjena dobre prakse i međusobni susreti Dom „Kantrida“ i Obalni dom upokojencev „Koper“ - 6 susreta 12/2017, 02/2018 i 04/2018
2. Razmjena dobre prakse i međusobni susreti Klubovi starijih osoba i Općina Hrpelje – 6 susreta 12/2017, 02/2018 i 04/2018 ;
3. Međusobna razmjena primjera dobre prakse o kvalitetnom starenju i međugeneracijskom suživotu temeljeno na dugogodišnjem iskustvu i radu med Inštitutom Antona Trstenjaka in Domom Kantrida.